

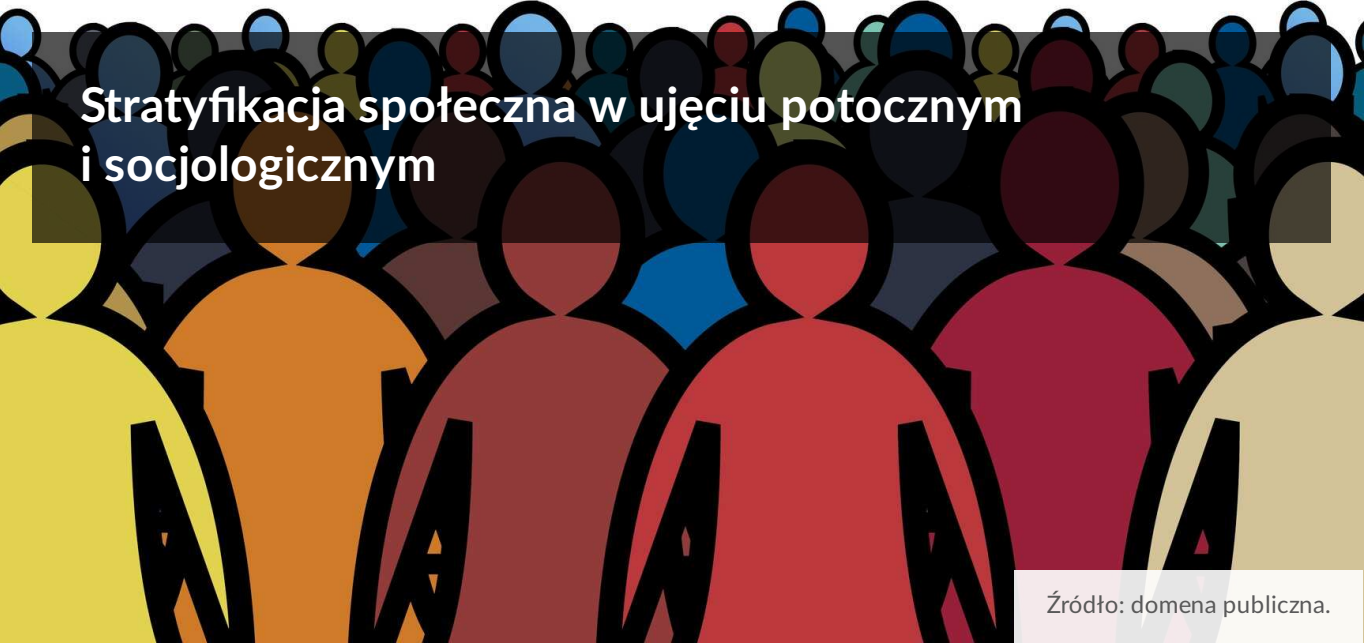

Stratyfikacja społeczna w ujęciu potocznym i socjologicznym

- [Wprowadzenie](#)
- [Badanie 1](#)
- [Audiobook](#)
- [Film](#)
- [Badanie 2](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Michał Michalak, *Polska. Kraj nierówności umiarkowanych*, 8.11.2017 r., dostępny w internecie: wydarzenia.interia.pl [dostęp 7.01.2021 r.].

Stratyfikacja społeczna w ujęciu potocznym i socjologicznym

Źródło: domena publiczna.

Materiał jest częścią serii „**Statystycznie rzecz biorąc**”.

Jak długo musi pracować sprzątaczką, żeby zarobić tyle, ile influencerka za jeden wpis na portalu społecznościowym? Ilu Polaków ma willę z basenem, a ilu ledwie stać na spłatę kredytu za kawalerkę? Czy miejsce naszego urodzenia determinuje nasze szanse na przyszłość?

Zastanów się, jak stopień rozwarstwienia społecznego wpływa na jakość życia jednostek.

Twoje cele

- Przeanalizujesz kryteria wyodrębniania różnych warstw społecznych jako składników społecznego systemu stratyfikacji.
- Scharakteryzujesz obiektywne i subiektywne sposoby ujmowania hierarchicznych struktur społecznych.

- Zastosujesz różne modele uwarstwienia społecznego do charakterystyki grup i społeczeństw.

Dla zainteresowanych

Badania opinii publicznej: historia, metody i ośrodki

Badanie opinii publicznej

Struktura społeczna

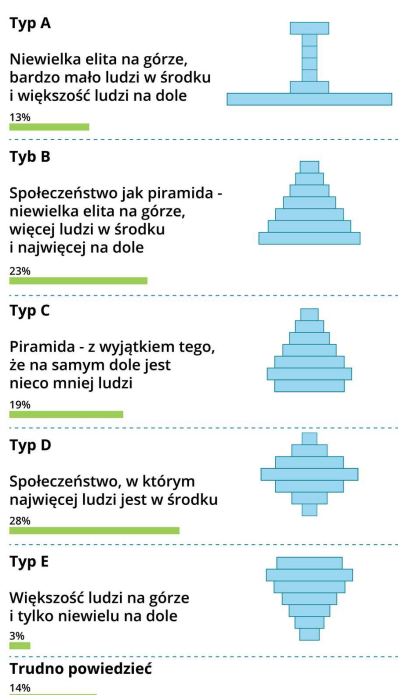

Pozycja i rola społeczna

Badanie 1

Badanie 1

Zapoznaj się z grafikami, na których zamieszczono schematyczne układy warstw społecznych, a następnie odpowiedz na pytanie, wybierając jedną z zaproponowanych odpowiedzi. Wariant „trudno powiedzieć” wybierz tylko wtedy, gdy rzeczywiście nie potrafisz się zdecydować na żadną z pozostałych odpowiedzi.

Oprac. na podst.: *Postrzeganie struktury społecznej*, Komunikat z badań CBOS nr 7/2020, s. 3.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Jakim społeczeństwem jest dziś Polska – który z rysunków jest temu najbliższy?

☐ Typ A

☐ Typ B

☐ Typ C

☐ Typ D

☐ Typ E

☐ Trudno powiedzieć

Oprac. na podst.: *Postrzeganie struktury społecznej*, Komunikat z badań CBOS nr 7/2020, s. 3.

Porównaj swoją odpowiedź z propozycjami innych uczniów. Czy między waszymi odpowiedziami były duże rozbieżności?

Ćwiczenie 2

Rozważ poniższe zagadnienia.

Jakie czynniki mogą decydować o wyborze jednego z modeli jako najlepiej odzwierciedlającego układ warstw społecznych we współczesnej Polsce? Innymi słowy – co wpływa na to, że każdy nieco odmiennie widzi to społeczeństwo?

Zauważ, że w pytaniu nie wskazano kryterium, ze względu na które warstwy są odróżnione (zwłaszcza tzw. elita, odróżniona od pozostałych warstw, które także się różnią położeniem w systemie uwarstwienia, czyli stratyfikacji społecznej). Czy potrafisz scharakteryzować własne kryterium wzięte pod uwagę przy udzielaniu odpowiedzi na pytanie sondażu?

Który z tych modeli jest optymalny lub w jak skonstruowanym społeczeństwie najlepiej jest żyć i dlaczego?

Przedyskutuj swoje odpowiedzi z koleżankami i kolegami z klasy. Przeanalizuj, czy wasze rozwiązania bardzo się różnią. Ustalcie wspólnie, z czego to wynika.

Audiobook

Polecenie 1

Zapoznaj się z audiobookiem i zastanów się, jakich [grup społecznych](#) dotyczy bieda i co jest tego przyczyną.

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/PChLHFdH0>

Obok nas

Główny Urząd Statystyczny regularnie raz w roku zbiera dane i publikuje raporty dotyczące zasięgu ubóstwa ekonomicznego w Polsce. Wyróżnia przy tym trzy rodzaje ubóstwa:

- ubóstwo skrajne (minimum egzystencji), co oznacza najniższy poziom zaspokojenia podstawowych potrzeb, a w konsekwencji często zagrożenie dla życia i rozwoju psychofizycznego. Granicę skrajnego ubóstwa wyznacza dochód w wysokości 614 zł na osobę miesięcznie w przypadku jednoosobowego gospodarstwa domowego. W roku 2019 stopa ubóstwa skrajnego wynosiła 4,2% spośród wszystkich gospodarstw domowych (o 1,2% mniej niż w roku 2018);
- ustawowa granica ubóstwa, oznaczająca niski poziom konsumpcji uprawniający do ubiegania się o świadczenie pieniężne z pomocy społecznej. W roku 2019 do tej grupy zakwalifikowano 9% gospodarstw domowych (o 1,9% mniej niż w 2018 roku);
- ubóstwo relatywne, charakteryzujące się poziomem konsumpcji wynoszącym 50% tego, co w przeciętnym gospodarstwie domowym w Polsce. W roku 2019 ubóstwa relatywnego doświadczało 13% gospodarstw domowych (o 1,2% mniej niż w roku 2018).

Jak widać rok 2019 przyniósł poprawę sytuacji materialnej i niewielki spadek zasięgu ubóstwa ekonomicznego szacowanego na podstawie wydatków gospodarstw domowych. Jednak ciągle problem ten dotyczył ponad 1,5 miliona Polaków, a prognozy pokazywały, że w roku 2020 i latach następnych liczba ta zwiększy się, choćby z powodu pandemii COVID-19 i związanego z nią zastoju gospodarczego.

„Trudno mówić dziś o biedzie w Polsce bez kontekstu pandemii. Ale da się, a nawet trzeba, bo koronawirus to tylko jeden z wielu problemów, z jakimi zmagają się polskie społeczeństwo. Problemów, które nie pojawiły się w tym roku i które nie znikną, nawet gdy w końcu uda się, oby jak najszybciej, pokonać wirusa” – czytamy we wstępie najnowszego „Raportu o biedzie 2020. 7 nieszczęść”. Przygotowało go Stowarzyszenie Wiosna, organizator akcji Szlachetna Paczka, której celem jest pomoc najuboższym.

Raport jest mocnym głosem w debacie na temat ubóstwa. Opisuje, jak naprawdę wygląda bieda, o której czytamy w raportach GUS. Bieda dotykająca w największym stopniu gospodarstwa utrzymujące się ze świadczeń społecznych (11%), rolników (10%), rencistów (6%), osoby z niepełnosprawnością (6,5%).

„Szczęście to... kiedy nie musisz wybierać: jedzenie czy leki. Są miesiące, że pani Stefania go nie ma. Od dwunastu lat jest wdową, pięć lat temu pochowała starszego syna – miał raka. Młodszy żyje, ale matka nie może na niego liczyć. Pije. Tak samo jak jego żona. Pani Stefania często zajmuje się więc wnukami. Bo jeśli nie ona, to kto? Gotuje dla nich, pierze, pomaga jak może. Wszystko za swoje, z emerytury w wysokości 1278 zł miesięcznie, z której po opłaceniu rachunków i lekarstw (jeśli akurat to ten szczęśliwy miesiąc) zostaje jej 10 zł na dzień”.

Autorzy „Raportu o biedzie” podają, że średni dochód na osobę w rodzinach objętych wsparciem Szlachetnej Paczki to – po odliczeniu stałych kosztów utrzymania – 12 zł na dzień. Co szósta rodzina, która otrzymuje pomoc Szlachetnej Paczki, żyje bez dostępu do łazienki, 6% nie ma bieżącej wody.

„Szczęście to... kiedy śpisz w suchym łóżku. Kacper cierpi na autyzm, zapalenie tarczycy, a niedawno wykryto u niego nowotwór jamy ustnej i gardła. Jest agresywny. Zarówno wobec siebie, lekarzy, jak i swojej mamy. Pani Justyna wychowuje go sama. Konieczność całodziennego nadzoru nad Kacprem sprawia, że nie może podjąć regularnej pracy. Ich mieszkanie to jeden pokój, za łazienkę służy dziecięca wanienka ustawiona w kuchni. Kobieta wierzy, że syn ją kocha, choć na razie nie umie tego pokazać. Potrzeby? – Łóżko. Kacper moczy się w nocy, przez co materac, na którym śpi, jest już w opłakanym stanie”.

(...) W 84% rodzin, które otrzymały pomoc Szlachetnej Paczki, żyje przynajmniej jeden dorosły niepełnosprawny. Co trzeciej z nich nie stać na pokrycie comiesięcznych kosztów niezbędnego leczenia, w tym na wykupienie leków.

Gospodarstwa domowe z co najmniej trójką dzieci to aż 7% osób ubogich. Według „Raportu o biedzie” ponad 900 tysięcy dzieci w Polsce doświadcza ubóstwa, w skrajnym ubóstwie żyje 300 tysięcy dzieci. Prawie połowa rodzin z dziećmi w wieku 6–18 lat, którym pomaga Szlachetna Paczka, nie ma komputera.

Bezpieczeństwo ekonomiczne jest pojęciem abstrakcyjnym. Choć warto zauważyć, że fakt ten dotyczy nie tylko tych żyjących w biedzie. Co czwarty Polak nie ma żadnych oszczędności. Wśród tych, którzy je mają, tylko połowie wystarczyłoby środków na dłużej niż miesiąc. W takiej sytuacji nietrudno znaleźć się na krawędzi. Często jedno niefortunne zdarzenie wywołuje lawinę, tak jak to się stało w przypadku Marcina, Iwony i trójki ich dzieci, którzy jeszcze rok temu marzyli o większym domu, może nawet z ogrodem. Ich historia otwiera wydanie raportu na rok 2020.

„On – mechanik, jego żona, Iwona – urzędniczka. Troje dzieci – dwóch chłopaków i córka. Mieszkanie na kredyt, które stopniowo urządza i upiększa, kombi, którym jeżdżą na wakacje w ciekawe miejsca, wspólne wypadki na rowery, na kajaki, trochę oszczędności. Problemy? Jak u wszystkich, ale niewiele.

(...) Iwona choruje. Nagle. Trafia do szpitala. Liczy się czas, więc oszczędności szybko się kończą. Marcin próbuje dorabiać, gdzie się da. Wszystko się sypie, wpadają w długi. Marzenia? Żeby Iwona wyzdrowiała, żeby przeżyła, choćby jeszcze kilka tygodni. Umiera w styczniu. Tak zaczyna się ich rok 2020. W marcu dzieci zostają w domu, zdalna szkoła. Franek ma trzynaście lat, Robert jedenaście, Kasia osiem. I jeden komputer. W kwietniu szef Marcina składa mu propozycję nie do odrzucenia: pół etatu. Wiadomo – covid. Nie ma klientów, nie ma pracy. Długi rosną...”

Muzyka: Kevin MacLeod, *Relaxing Piano Music*, CC BY 4.0

Źródło cytatów: Stowarzyszenie Wiosna, *Raport o biedzie 2020. 7 nieszczęść*, dostępny w internecie szlachetnapaczka.pl [dostęp 15.01.2021].

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Rozważ, czy oszczędności zawsze mogą nas uchronić przed biedą – opisz to na przykładzie.

Ćwiczenie 2

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj zadanie.

” Michał Michalak

Polska. Kraj nierówności umiarkowanych

Z nierównościami społecznymi w Polsce jest jak ze szklanką do połowy pełną i do połowy pustą. Optymista powie, że nierówności majątkowe są na relatywnie niskim poziomie, nierówności dochodowe zmniejszają się, a program 500 plus dodatkowo przysłużył się zasypywaniu rozwarstwienia. Inaczej na to spojrzy pesymista. On zauważy, że miliony rodaków mają ujemny bądź zerowy stan posiadania, majątki tych bogatszych dopiero po okresie transformacji zaczęły się kumulować, a dochody rozwarstwione są bardziej niż unijna średnia. (...)

– Nierówności mają pewną niezaprzeczalną pozytywną stronę – one po prostu mobilizują. Przesadne zmniejszanie różnic jest niekorzystne, bo odbiera motywację do inwestowania, rzetelnej pracy, kształcenia się. Problemem są nadmierne nierówności – wyjaśnia (...) prof. Marek Garbicz ze Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie.

Kłopoty pojawiają się więc wtedy, gdy nierówności zaczynają wymykać się spod kontroli. (...)

– Przy wysokim poziomie nierówności trzeszczy spójność społeczna, rozpada się wspólnota, ponieważ coraz większe grupy czują się wykluczone - wskazuje prof. Garbicz.

Kraje, które dopuszczają wysoki poziom nierówności, mają problemy z przestępczością, napięciami społecznymi, polityczną destabilizacją.

Obywatele znajdujący się po niewłaściwej stronie przepaści zarobkowo-majątkowej żyją znacznie krócej, nie mają dostępu ani do edukacji, ani do kapitału. A im większe rozwarstwienie, tym więcej obywateli nie z własnej winy znajduje się po tej smutniejszej stronie przepaści. (...)

W najbogatszym państwie na świecie - Stanach Zjednoczonych - umiera procentowo więcej noworodków niż w jakimkolwiek innym rozwiniętym kraju - 6,5 zgonów na tysiąc urodzeń. Powód? Nierówności, które sprawiają, że klasy niższe nie mają dostępu do opieki zdrowotnej, ponieważ ich na to nie stać. I nie mówimy o bezrobotnych (bezrobocie w USA jest na niskim poziomie), tylko o całej rzeszy pracujących. (...)

Inaczej rzecz ma się w państwach i ich gospodarkach, które zwracają uwagę na skutki utrzymywania dużych nierówności i przeciwdziałają temu. Efekty są bardzo widoczne.

W rankingach szczęśliwości, długości życia, jakości edukacji i służby zdrowia czołowe miejsca zajmują państwa nordyckie - najbardziej egalitarne na świecie: Szwecja, Dania, Finlandia, Norwegia.

To kwestia obranego systemu – jedne rządy stawiają na „niewidzialną rękę rynku” (większe nierówności), inne nie stronią od mechanizmów redystrybucji (mniejsze nierówności). I wbrew obiegowej opinii nie trzeba być państwem bogatym, by mieć co rozdawać. Finlandia najpierw stała się egalitarna, a później zamożna. (...)

– W różnych badaniach okazuje się, że od 15 do aż 50 proc. istniejących nierówności pochodzi od okoliczności niezależnych od

nas – wskazuje dr Brzeziński.

Trzeba też mocno podkreślić, że nierówność szans jest ściśle powiązana z nierównością dochodową i majątkową – jako przyczyna i zarazem skutek. (...)

Przykłady? Dziecko lepiej zarabiającego rodzica może zyskać przewagę np. uczęszczając na kurs językowy; zdolny licealista z małego miasteczka nie pojedzie na studia do Warszawy, bo jego rodzice nie będą w stanie udźwignąć kosztów utrzymania; „golec” z fantastycznym pomysłem na biznes nie zawsze dostanie szansę (kredyt), by go zrealizować, a w tym czasie dziedzic fortuny cztery razy doprowadzi swoje firmy do bankructwa i nadal będzie uchodził za genialnego biznesmena. Ponadto najbogatsi dysponują niebagatelny kapitałem wpływów i znajomości - rzecz nie do przecenienia, dodatkowo potęgująca nierówność szans.

Źródło: Michał Michalak, *Polska. Kraj nierówności umiarkowanych*, 8.11.2017 r., dostępny w internecie: wydarzenia.interia.pl [dostęp 7.01.2021 r.].

Scharakteryzuj negatywne konsekwencje dużych różnic dochodowych między warstwami społecznymi.

Słownik

grupa społeczna

wyodrębniona całość (która w minimalnej postaci składa się z trzech osób) posiadająca poczucie własnej odrębności; wewnątrz grupy zachodzą interakcje o charakterze psychicznym, na których wspiera się więź społeczna, innymi typami powiązań o charakterze rzeczowym są stosunki społeczne

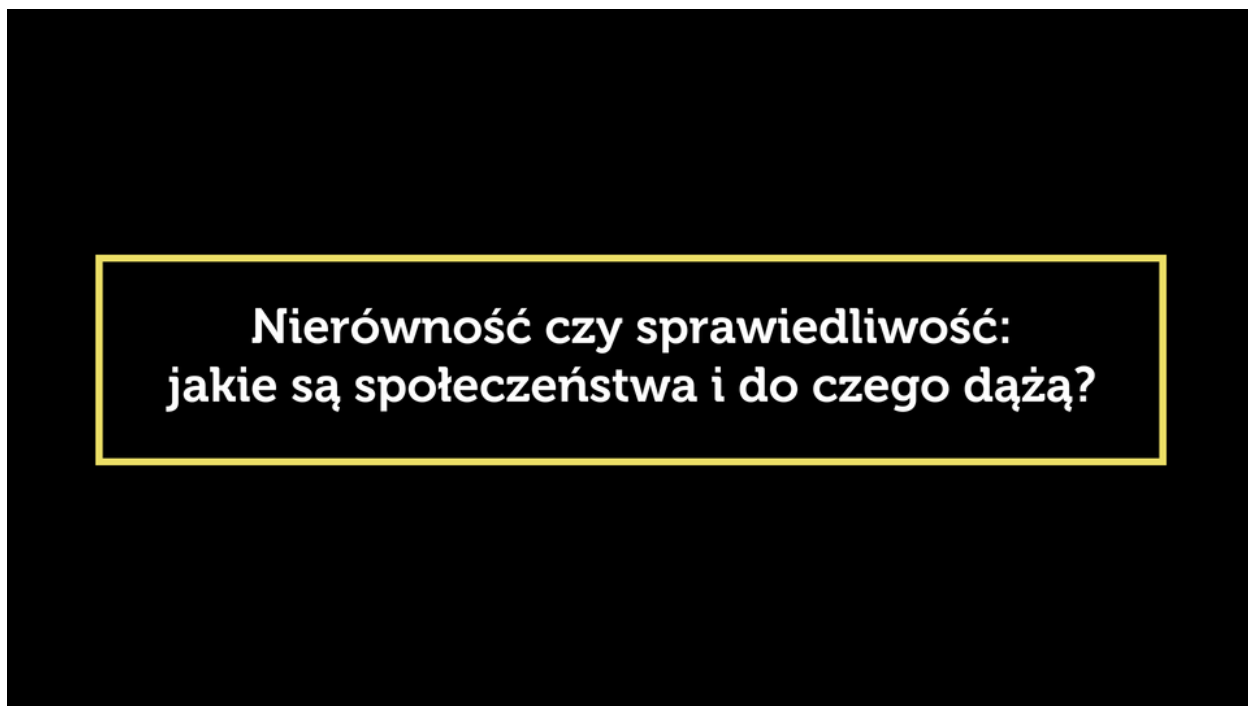
społeczeństwo

na gruncie socjologicznym pojmowane jest jako najszersza zbiorowość społeczna, w której skład wchodzi wielostopniowe struktury, grupy, kręgi i inne postaci zbiorowości, są one układami zamkniętymi, posiadającymi określony typ odrębności

Film

Polecenie 1

Zapoznaj się z wypowiedzią dr. Pawła Trojanowskiego i zastanów się, do czego dążą społeczeństwa.

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DG6Ch2vKo>

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Nagranie filmowe lekcji pod tytułem Nierówność czy sprawiedliwość: jakie są społeczeństwa i do czego dążą?

Ćwiczenie 1

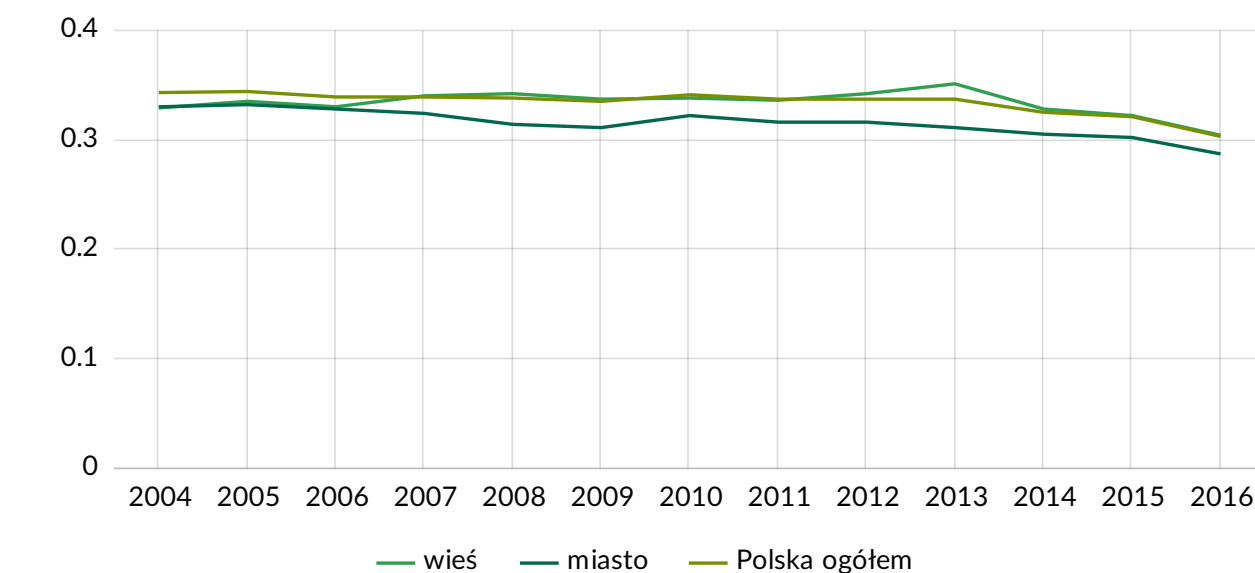
Wskaż, które ze stwierdzeń są prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Modele stratyfikacji społecznej nie służą w socjologii do określania miejsca konkretnej jednostki w społeczeństwie.	☐	☐
Piramida w układzie warstwowym jest równoważna odwróconej piramidzie.	☐	☐
Kryterium wyodrębnienia struktury społecznej mogą być biologiczne cechy członków społeczeństwa.	☐	☐
Do dóbr o znaczeniu stratyfikacyjnym socjologia zalicza przede wszystkim bogactwo, władzę i prestiż.	☐	☐
Stratyfikacja społeczna nie implikuje niesprawiedliwości społecznej.	☐	☐

Ćwiczenie 2

Zapoznaj się z wykresem i wykonaj polecenie.

Zróżnicowanie dochodów mierzone współczynnikiem Giniego dla Polski oraz według klasy miejscowości

Współczynnik Giniego jest miarą nierównomierności rozkładu zmiennej losowej; służy do określenia skali koncentracji danego zjawiska, np. rozkładu dóbr.

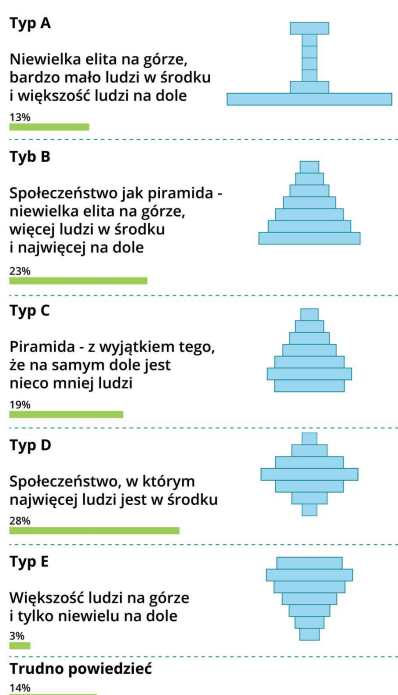
Oprac. na podst.: Marek Chądryński, *Czy polski system podatkowy pogłębia nierówność w dochodach?*, forsal.pl, 04.06.2017 [online dostęp: 10.02.2020].

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Udowodnij twierdzenie, że spadek nierówności dochodowych nie musi być w społeczeństwie równomierny.

Badanie 2

Weź pod uwagę dotychczasowe rozważania z Badania 1 i przypadki przedstawione w audiobooku i filmie, a następnie ponownie odpowiedz na pytanie, wybierając jedną z zaproponowanych odpowiedzi. Wariant „trudno powiedzieć” wybierz tylko wtedy, gdy rzeczywiście nie potrafisz się zdecydować na żadną inną odpowiedź.

Oprac. na podst.: *Postrzeganie struktury społecznej*, Komunikat z badań CBOS nr 7/2020, s. 3.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Jakim społeczeństwem jest dziś Polska – który z rysunków jest temu najbliższy?

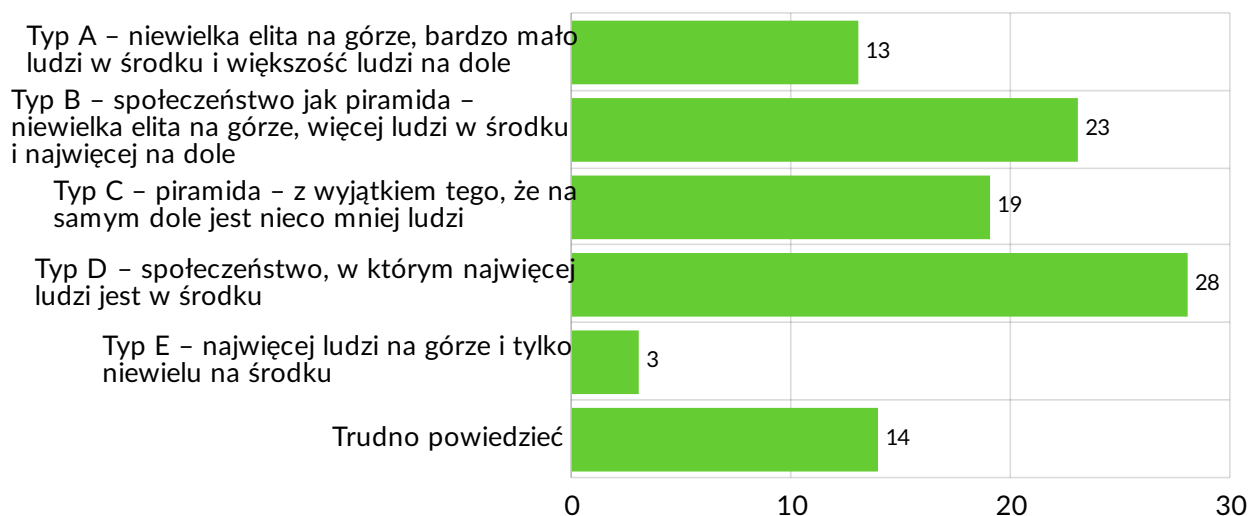
- ☐ Typ A – niewielka elita na górze, bardzo mało ludzi w środku i większość ludzi na dole
- ☐ Typ B – społeczeństwo jak piramida – niewielka elita na górze, więcej ludzi w środku i najwięcej na dole
- ☐ Typ C – piramida – z wyjątkiem tego, że na samym dole jest nieco mniej ludzi
- ☐ Typ D – społeczeństwo, w którym najwięcej ludzi jest w środku
- ☐ Typ E – najwięcej ludzi na górze i tylko niewielu na środku
- ☐ Trudno powiedzieć

Oprac. na podst.: *Postrzeganie struktury społecznej*, Komunikat z badań CBOS nr 7/2020, s. 3.

Porównanie sondaży i wyników badań

Ćwiczenie 2

Przeanalizuj różnice w procentowych rozkładach odpowiedzi na pytanie sondażowe.

Oprac. na podst.: *Postrzeganie struktury społecznej*, Komunikat z badań CBOS nr 7/2020, s. 3.
Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

W pierwszym kroku porównaj odpowiedzi z badań zrealizowanych przez CBOS na ogólnopolskiej próbie dorosłych Polaków z odpowiedziami twojej klasy udzielonymi w Badaniu 1. Rozważ ewentualne przyczyny w różnicach poszczególnych wskaźników procentowych (jeśli uznasz je za istotne). Czy wy jako grupa różnicie się czymś od społeczeństwa polskiego jako całości? Co uzasadnia te różnice? Przedstaw swoją opinię.

W drugim kroku porównaj odpowiedzi z obu sondaży przeprowadzonych w klasie. Rozważ ewentualne przyczyny w różnicach poszczególnych wskaźników procentowych (jeśli uznasz je za istotne). Czy refleksja nad pytaniami po pierwszym sondażu oraz treści zamieszczonych materiałów mogły wpłynąć na zmianę wskazań części z was? Jeśli tak, przedstaw, których wskazań i uzasadnij dlaczego. Jeśli nie, również uzasadnij.

Dla nauczyciela

Autorka: Paulina Wierzbińska

Przedmiot: Wiedza o społeczeństwie

Temat: Stratyfikacja społeczna w ujęciu potocznym i socjologicznym

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

III. Struktura społeczna i problemy społeczne.

Uczeń:

4) przedstawia strukturę warstwową współczesnego społeczeństwa polskiego.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- analizuje kryteria wyodrębniania różnych warstw społecznych jako składników społecznego systemu stratyfikacji;
- charakteryzuje obiektywne i subiektywne sposoby ujmowania hierarchicznych struktur społecznych;
- stosuje różne modele uwarstwienia społecznego do charakterystyki grup i społeczeństw.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm.

Metody i techniki nauczania:

- badanie sondażowe;
- analiza materiału źródłowego;
- dyskusja;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- tablica interaktywna lub rzutnik;
- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Faza wstępna

1. Dyskusja wprowadzająca do zagadnień poruszanych w e-materiale. Uczniowie, korzystając z własnej wiedzy, odpowiadają na pytania zawarte we Wprowadzeniu.
2. Przedstawienie tematu i celów zajęć.

Faza realizacyjna

1. Zalogowany na platformie nauczyciel wyświetla na tablicy interaktywnej lub za pomocą rzutnika pytanie sondażowe z sekcji Badanie 1. Uczniowie na telefonach komórkowych lub tabletach logują się do systemu, dołączają do lekcji i przystępują do odpowiedzi na zadane pytanie. Nauczyciel, korzystając ze swojego panelu użytkownika, wyświetla zestawienie odpowiedzi uczniów. Chętne osoby mogą uzasadnić swój wybór.
2. Podział klasy na grupy. Każdy zespół rozważa problemy przedstawione w ćwiczeniu 2 w sekcji Badanie 1. Następnie reprezentanci grup przedstawiają efekty pracy, które są wspólnie dyskutowane przez uczniów.
3. Zespół klasowy zapoznaje się z audiobookiem „Obok nas”. Dyskutują na temat tego, jakich grup społecznych dotyka bieda i co jest tego przyczyną. Chętna/wybrana osoba przedstawia wnioski.
4. Praca z filmem. Uczniowie zapoznają się z materiałem, wynotowują najważniejsze ich zdaniem informacje. Następnie wykonują ćwiczenia dołączone do filmu. Wspólne omówienie odpowiedzi.

Faza podsumowująca

1. Uczniowie ponownie odpowiadają na pytanie sondażowe postawione na wcześniejszym etapie zajęć (w sekcji Badanie 2). Wyniki są wyświetlone na tablicy

interaktywnej.

2. Podział na grupy. Każda z nich wykonuje ćwiczenie 2 w sekcji Badanie 2. Uczniowie porównują wyniki sondażu przeprowadzonego przez CBOS oraz wyniki badań przeprowadzonych w klasie. Przedstawiciele zespołów prezentują odpowiedzi, które są wspólnie omawiane i porównywane.

3. Na zakończenie zajęć chętne osoby podsumowują je z własnego punktu widzenia. Uczniowie, którzy zmienili zdanie podczas obu głosowań, mogą uzasadnić swoje decyzje.

Praca domowa:

Uczniowie wykonują ćwiczenie interaktywne dołączone do audiobooka.

Materiały pomocnicze:

- Marek Chądryński, *Czy polski system podatkowy pogłębia nierówności w dochodach?*, forsal.pl.
- Stowarzyszenie Wiosna, *Raport o Biedzie 2020. 7 nieszczęść*, szlachelnapaczka.pl.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Uczniowie mogą wykorzystać film oraz audiobook do przygotowania własnej prezentacji multimedialnej na temat zjawiska biedy w Polsce i na świecie.